

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В.І. ВЕРНАДСЬКОГО
Навчально-науковий інститут управління, економіки та
природокористування
Кафедра публічного управління та економіки

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор інституту
_____ **В.Г. Горник**
_____ 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ІСТОРІЯ ЕКОНОМІКИ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ”

освітній рівень   Бакалавр

галузь знань   07 Управління та адміністрування

спеціальність
(спеціалізація)   076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

освітня програма   Підприємництво, торгівля, логістика

тип дисципліни   Обов'язкова

Київ – 2020 рік

Розробник: Ю.Д. Музика, к.держ.упр., доцент, доцент кафедри публічного управління та економіки

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри публічного управління та економіки

Протокол від 17 листопада 2020 року № 5

Завідувач кафедри публічного
управління та економіки

С.О.Кравченко

Погоджено:
Гарант освітньої програми

Ю.Д. Музика

1. Опис навчальної дисципліни

<i>Найменування показників</i>		<i>Розподіл годин за навчальним планом</i>		
Кількість кредитів:	3	Вид занять	Форма навчання	
Загальна кількість годин:	90		Денна	Заочна
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом:	1	Лекції:	24	10
Семестр:	2	Практичні заняття:	-	-
Тижневе навантаження (год.):		Лабораторні заняття:	-	-
аудиторне:	3	Семінарські заняття:	24	6
самостійна робота:	3	Самостійна робота:	42	74
Форма підсумкового контролю:	Екзамен	Консультації:	-	-
Мова навчання:	українська	Індивідуальні заняття:	-	-

Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати у ННП кафедри публічного управління та економіки, які безпосередньо проводять заняття або звернувшись з письмовим запитом на електронну пошту за адресою muzyka.yuliia@tnu.edu.ua.

2. Програма навчальної дисципліни

Передумови для вивчення дисципліни:

Препозит:	Постпозит
Політекономія Розміщення продуктивних сил та регіональна економіка	Мікроекономіка Економіка підприємства

Мета вивчення дисципліни:

Метою викладання навчальної дисципліни «Історія економіки та економічної думки» є формування у студентів комплексного наукового уявлення про закономірності еволюційного розвитку економіки різних цивілізацій та еволюцію економічних знань під впливом цих змін для розуміння генезису та закономірностей функціонування економічних систем.

Очікувані програмні результати навчання за дисципліною (за Освітньою програмою):

ПРН1 Використання базових знань з підприємництва, торгівлі і біржової діяльності й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях.

ПРН10 Здатність діяти соціально відповідально на основі етичних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства.

Загальні та спеціальні компетентності, що формуються у процесі вивчення дисципліни

Шифр та назва компетентності	Результати навчання			
	Знання	Уміння/ навички	Комунікація	Відповідальність і автономія
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)				
ЗК1 - Здатність до абстрактного мислення.	ПРН 1	ПРН 1	ПРН 1	ПРН 1
ЗК12 - Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	ПРН 10	ПРН 10	ПРН 10	ПРН 10

Зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Загальні основи та початковий етап становлення історії економіки та економічної думки

Тема 1.1. Предмет і метод історії економіки та економічної думки.

Історія економіки та економічної думки як наука. Предмет дисципліни як історія становлення й розвитку суспільного виробництва і його відбиття в економічній думці. Цивілізаційна парадигма суспільного розвитку. Підходи до періодизації історії економіки й економічної думки. Методи історії економіки й економічної думки.

Тема 1.2. Господарство та економічна думка суспільств ранніх цивілізацій.

Становлення господарської сфери суспільств ранніх цивілізацій. Господарський розвиток та економічна думка в Месопотамії. Господарський розвиток Стародавнього Єгипту та його відображення в економічній думці. Суспільство Кріто-Мікенської цивілізації та особливості його господарського розвитку. Господарство та населення доби бронзи та раннього заліза на території України.

Тема 1.3. Господарський розвиток та економічна думка суспільств традиційних цивілізацій у VIII ст.- У.ст. н.е. Становлення суспільств Східної та Західної цивілізацій.

«Осьовий час» і формування сучасних цивілізацій. Східна цивілізація та її характеристика в «осьовий час». Західна цивілізація та господарський розвиток античних держав. Господарство та економічна думка Стародавньої Греції. Господарство та економічна думка Стародавнього Риму. Господарство населення на території України в «осьовий час». Господарство давніх слов'ян.

Тема 1.4. Економічна думка та господарство Середньовіччя (кінець V - XV ст.).

Загальна характеристика економічного розвитку та економічної думки цивілізацій Середньовіччя. Господарство та економічна думка держав Західноєвропейської цивілізації.

Періодизації феодальної економіки на території України (VI - XV ст.)

Розділ 2. Розвиток економічної думки в Україні

Тема 2.1. Господарство та економічна думка у країнах Європейської цивілізації (XVI - середина ХУІІІст.).

Формування Європейської цивілізації. Вплив цивілізаційних факторів на господарство країн Європейської цивілізації. Становлення ринкового господарства у країнах Європейської цивілізації. Меркантилізм. Становлення класичної політичної економії (В. Петті, П. Буагільбер, Ф. Кене, А. Тюрго, А. Сміт).

Тема 2.2. Становлення ринкових форм господарства та економічна думка України в (XVI ст. - середині ХІХ ст.).

Економічний розвиток українських земель в XVI - середині ХVІІІст. Меркантилізм в суспільно-економічній думці України. Започаткування основних засад демократичної течії української суспільної думки. Господарство України в останній третині ХVІІІ ст. - середині ХІХст. Поширення ідей економічного лібералізму в суспільній економічній думці. Розвиток класичної політичної економії.

Тема 2.3. Господарство провідних суспільств Європейської цивілізації в умовах монополізації ринкової економіки.

Загальні тенденції господарського розвитку країн Європейської цивілізації. Перша хвиля мобілізації. Маржиналізм. Становлення неокласичної економічної теорії. Австрійська школа маржиналізму. Математична школа в економічній теорії. Кембриджська школа неокласики. Перетворення США на провідну індустріальну державу світу. Розвиток ідей маржиналізму в дослідженнях українських економістів. Виникнення кейсіанства, теоретична система Дж. Кейнса.

3. Структура навчальної дисципліни (тематичний план)

ДЕННА ФОРМА

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	Всього	у тому числі			
л		п/лаб	сем.	с. р.	
1	2	3	4	5	6
Розділ 1. Загальні основи та початковий етап становлення історії економіки та економічної думки					
Тема 1.1. Предмет і метод історії економіки та економічної думки.	9	2		2	5
Тема 1.2. Господарство та економічна думка суспільств ранніх цивілізацій.	9	2		2	5
Тема 1.3. Господарський розвиток та економічна думка суспільств традиційних цивілізацій у VIII ст.- У.ст. н.е. Становлення суспільств Східної та Західної цивілізацій.	14	4		4	6
Тема 1.4. Економічна думка та господарство Середньовіччя (кінець V - XV ст.).	14	4		4	6

Разом за розділом 1	46	12		12	22
Розділ 2. Розвиток економічної думки в Україні					
Тема 2.1. Господарство та економічна думка у країнах Європейської цивілізації (XVI - середина ХУІІІст.).	14	4		4	6
Тема 2.2. Становлення ринкових форм господарства та економічна думка України в (XVI ст. - середині ХІХ ст.).	14	4		4	6
Тема 2.3. Господарство провідних суспільств Європейської цивілізації в умовах монополізації ринкової економіки.	16	4		4	8
Разом за розділом 1	44	12		12	20
Екзамен				2	
Усього годин	90	24		24	42

ЗАОЧНА ФОРМА

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	заочна форма				
	Всього	у тому числі			
л		п/лаб	сем.	с. р.	
1	2	3	4	5	6
Розділ 1. Загальні основи та початковий етап становлення історії економіки та економічної думки					
Тема 1.1. Предмет і метод історії економіки та економічної думки.	9	2			7
Тема 1.2. Господарство та економічна думка суспільств ранніх цивілізацій.	9			2	7
Тема 1.3. Господарський розвиток та економічна думка суспільств традиційних цивілізацій у VIII ст.- У.ст. н.е. Становлення суспільств Східної та Західної цивілізацій.	14	2		2	10
Тема 1.4. Економічна думка та господарство Середньовіччя (кінець V - XV ст.).	14	2			12
Разом за розділом 1	46	6		4	36
Розділ 2. Розвиток економічної думки в Україні					
Тема 2.1. Господарство та економічна думка у країнах Європейської цивілізації (XVI - середина ХУІІІст.).	14	2			12
Тема 2.2. Становлення ринкових форм господарства та економічна думка України в (XVI ст. - середині ХІХ ст.).	14	2			12
Тема 2.3. Господарство провідних суспільств Європейської цивілізації в умовах монополізації	16			2	14

ринкової економіки.					
Разом за розділом 2	44	4		2	38
Екзамен				2	
Усього годин	90	10		6	74

4. Організація самостійної роботи студентів

4.1. Підготовка до семінарських занять

Тема 1.1. Предмет і метод історії економіки та економічної думки.

Питання до семінарського заняття

Аналіз, періодизація, виникнення та становлення економічної думки.

Тема 1.2. Господарство та економічна думка суспільств ранніх цивілізацій.

Питання до семінарського заняття

Виникнення відтворюючого господарства (землеробства, скотарства, ремесла). Трипільська культура. Громада як головна форма господарства й побуту первісного суспільства. Розклад первісної господарської системи.

Тема 1.3. Господарський розвиток та економічна думка суспільств традиційних цивілізацій у VIII ст.- V ст. н.е. Становлення суспільств Східної та Західної цивілізацій.

Питання до семінарського заняття

Господарський розвиток і економічна думка Месопотамії. Закони Хаммурапі.

Тема 1.4. Економічна думка та господарство Середньовіччя (кінець V - XV ст.).

Питання до семінарського заняття

Зміст та поняття системи «влада-власність» і її роль у розвитку господарства Давнього Сходу.

Тема 2.1. Господарство та економічна думка у країнах Європейської цивілізації (XVI - середина XVIII ст.).

Питання до семінарського заняття

Основні пам'ятки суспільно-економічної думки раннього середньовіччя. «Салічна правда», «Капітулярій про вілли».

Тема 2.2. Становлення ринкових форм господарства та економічна думка України в (XVI ст. - середині XIX ст).

Питання до семінарського заняття

Економічне значення хрестових походів. Два кола міжнародної торгівлі - левантійське й ганзейське.

Тема 2.3. Господарство провідних суспільств Європейської цивілізації в умовах монополізації ринкової економіки.

Питання до семінарського заняття

Меркантилізм - перша економічна концепція доринкової економічної теорії.

Значення теорій грошового балансу (В. Стаффорд, Г. Скаруффі), торговельного балансу (Т. Ман, А. Монкретьєн, Ж. Б. Кольбер).

4.2. Матеріали для самоконтролю

Самостійна робота студента у межах навчальної дисципліни передбачає написання та захист ним реферату до кожного розділу на одну з передбачених переліком тем за власним вибором.

ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ РЕФЕРАТУ

Загальний обсяг роботи (текстової частини) реферату повинен складати від 12 до 24

стандартних аркушів. Значні відступи від цієї норми небажані.

Зміст реферату повинен відповідати таким основним вимогам:

1. Необхідно дати характеристику сучасного стану проблеми дослідження і об'єкту дослідження, характеристику обраного об'єкта необхідно завершити аналізом основних проблем його розвитку та шляхів їх вирішення.

2. Виклад змісту всіх розділів роботи повинен бути логічним та послідовним. Слід уникати суперечностей та повторень.

3. Висновки й узагальнення мають бути аргументовані, враховувати досягнення науки та господарської практики у тісному зв'язку із завданням економічних реформ на сучасному етапі.

Обов'язковою умовою виконання контрольної роботи є самостійне висвітлення питань теми.

ОФОРМЛЕННЯ РЕФЕРАТИВ:

Вимоги до оформлення рефератів:

1. Роботу належить писати чорнилами без помарок та виправлень, або набирати на комп'ютері.

2. Текст має бути нормальної густоти (через 1.5 інтервали WORD). На кожній сторінці треба залишати поля для зауважень рецензента.

3. Всі сторінки роботи необхідно пронумерувати.

4. Кожному розділу і підрозділу обов'язково передують назва (заголовок), відповідно до плану реферату.

5. На першій сторінці вказується назва роботи та її тема, прізвище, ім'я та по батькові виконавця роботи.

6. На другій сторінці розміщують план роботи (чорновик плану, затверджений науковим керівником додається).

7. Наприкінці (після текстової частини) дається список літератури та використаних первинних матеріалів. При оформленні цього списку необхідно дотримуватись загальноприйнятих стандартних правил:

всі використані джерела розміщуються в алфавітному порядку;

кожне використане джерело повинне мати такі довідки: прізвище та ініціали автора, повна назва книжки, місце видання, кількість сторінок.

Назви використаних статей з періодичної преси (газет, журналів, періодичних видань та збірок) належить давати із зазначенням автора, назви статті, назви джерела, дати і номера, наприклад:

Губський Б. Конкурентоспроможність української економіки: орієнтири макрополітики в кризових умовах // Економіка України. - 2016. - № 4. - с. 4-15;

назви статей з енциклопедій необхідно давати із зазначенням назви енциклопедії і номера тому.

Контрольні роботи й реферати без списку використаної літератури, неохайно чи неправильно оформлені, повертаються студентам для доопрацювання.

8. У тексті роботи обов'язково повинні бути посилання на використані джерела.

9. Реферат обов'язково треба проілюструвати графіками, діаграмами, картосхемами, зробленими самостійно відповідно до теми дослідження.

Перелік тем рефератів до розділу 1

1. Предмет історії економічних учень – процес виникнення, розвитку, зміни економічних систем і поглядів.

2. Історія політичної економії – основний розділ економічної історії та історії економічних учень.

3. Значення економічної історії та історії економічних учень для оволодіння культурою економічного мислення.

4. Основні етапи та особливості економічного розвитку стародавньосхідних країн. Економічна думка Стародавнього Сходу.
5. Економічна думка Античного світу. Економічні причини розквіту та занепаду країн Античного світу.
6. Економічні погляди Арістотеля.
7. Основні риси феодальної системи. Становлення і розвиток феодальних господарств і їх перебудова. Фома Аквінський та його внесок у розвиток економічних учень.
8. Економічна думка Середньовічної Русі. "Руська правда". Особливості господарського розвитку українських земель у другій половині XIV – на початку XV ст.

Перелік тем рефератів до розділу 2

1. Меркантилізм. Економічна політика меркантилізму і сучасність.
2. Особливості розвитку меркантилізму в українській соціально- економічній думці кінця XVII – початку XVIII ст. Економічна політика Б. Хмельницького.
3. Зародження індустріального суспільства в країнах Західної Європи. Історичні умови виникнення і загальна характеристика класичної буржуазної політекономії. Мануфактура і промисловий капітал. У.Петті – основоположник класичної буржуазної політичної економії в Англії.
4. Господарство країн Європи та США у період генези індустріального суспільства. Економічні погляди фізіократів.
5. Структурні аспекти розвитку господарства Західної Європи. Економічна теорія А.Сміта і його вчення про поділ праці, вартість, прибуток, ренти і капітал.
6. Зміни в розвитку продуктивних сил Західної Європи в XVI – XVII ст. "Механізм ринку" та ідея "невидимої руки" А. Сміта.
7. Теорія виробництва У. Петті.
8. Вчення Д. Рікардо про прибуток, заробітну плату, земельну ренту.
9. Ф. Кене – основоположник вчення фізіократів.
10. Формування Д. Рікардо основної задачі політекономії.
11. Критика капіталізму та ідеалізація дрібного виробництва у працях Ж.Ш. Сімонді.
12. Економічне вчення П. Прудона.
13. Економічні погляди К. Родбертуса. Проблеми розподілу суспільного продукту.
14. Передумови трансформації класичної "буржуазної" політекономії на межі XVIII – XIX ст.
15. Економічні концепції Т. Мальтуса. Теорія народонаселення.
16. Синтез економічних теорій вартості, капіталу, прибутку, ренти в працях Д. Мілля.
17. Політична економія Ж.Б. Сея і його вчення про три фактори виробництва. Закон ринку.
18. Теорія "послуг" та "економічних гармоній" Ф. Бастіа.
19. Теорія національної економіки та протекціоналізму у працях Г. Кері.
20. "Нова історична школа" і її представники: Г. Шмоллер, К. Бюхер та Л. Brentano.
21. Формування неокласичних традицій у західній політекономії у другій половині XIX – поч. XX ст.
22. Виникнення маржиналізму. Австрійська школа граничної корисності.
23. Політична економія А. Маршалла.
24. Американська школа неокласиків.
25. Розвиток неокласичної традиції у працях А.С. Пігу та Р. Хоутрі.
26. Математична школа в політичній економії. Теоретичні моделі Л.М. Вальраса і В. Парето.
27. Перехід від капіталізму, основанийого на вільній конкуренції, до володарювання монополій. Теорії монополій та конкуренції.
28. Теорія суспільного розвитку Й. Шумпетера.
29. Загальні риси та відмінності класичної та неокласичної шкіл.

30. Загальні риси та відмінності теорій "граничної корисності", "граничної продуктивності".
31. Історичні умови виникнення утопічного соціалізму в Західній Європі (початок XIX ст.).
32. Концепція К.А. Сен-Сімона і його критика капіталізму.
33. Утопічний соціалізм як ідейне джерело марксизму.
34. Р. Оуен про перетворення суспільства.
35. Історична концепція Ш. Фур'є.
36. Соціалісти-рікардіанці про "справедливу" організацію суспільства.
37. Історичні умови зародження і початок формування марксистської політичної економії в 40-50-ті роки XIX ст.
38. Промисловий переворот і його наслідки для країн Західної Європи. Розробка К. Марксом і Ф. Енгельсом економічної теорії капіталізму.
39. Теоретичні проблеми "Капіталу" К. Маркса.
40. Розвиток В.І. Леніним марксистського економічного вчення.
41. Основні економічні ознаки форм монополістичних об'єднань.
42. К. Маркс про матеріальну основу економічних криз та особливості їх прояву в XX ст.
43. Наукове значення й місце марксизму в теорії економічної думки.
44. К. Маркс про "відкриття економічного закону руху сучасного суспільства".
45. Економічна думка в Росії на початку XIX ст.
46. Економічні погляди О.І. Герцена і М.П. Огарьова.
47. Внесок М.Г. Чернишевського в історію російської економічної думки.
48. Вплив народництва на розвиток капіталізму в Росії.
49. Дмитрієв В.К., Слуцький Є.Є. про використання математичних методів в економіці.
50. Політична економія в Росії у другій половині XIX – на початку XX ст.
51. Відображення економічного вчення К. Маркса у працях російських економістів.
52. Суспільно-економічна думка в Україні в дореформений період.
53. Пореформені соціал-економічні проблеми в журналі "Основа". Громада.
54. Соціально-економічні ідеї революційного народництва.
55. Розвиток політичної економії в Україні в останній третині XIX ст.
56. Економічні ідеї М.П. Драгоманова.
57. Антикріпосницькі ідеї в працях В.Н. Каразіна, А.О. Скальковського, Я.П. Козельського та Д.П. Журавського. Основні положення селянської реформи 1848 р. у Західній Україні та у 1861 р. в Росії.
58. Внесок М.І. Туган-Барановського у розвиток теоретичних проблем політичної економії.
59. Розвиток економічної думки в Галичині (В. Навроцький, О. Терлецький, М. Павлик, І. Франко).
60. Основні напрями розвитку економічної теорії на початку XX ст. та їх еволюція.
61. Світова економічна криза 1929-1939 рр.: причини і наслідки. Теоретична система та економічна програма Дж. М. Кейнса.
62. Неокейнсіанство і його розповсюдження у Західних країнах.
63. Кейнсіанська теорія і економічна політика.
64. Дж. М. Кейнс і неокейнсіанські моделі державного регулювання економіки.
65. Особливості американської і європейської тенденцій у сучасному кейнсіанстві.
66. Загальна характеристика неолібералізму і причини його виникнення.
67. Неолібералізм: лондонська, фрайбурзька, паризька та чиказька школи.
68. В. Ойкен і його концепція "ідеальних типів господарських систем". Економічний розвиток провідних країн світу наприкінці XIX – на початку XX ст.
69. Теорії "соціального ринкового господарства" та "сформованого суспільства".
70. Монетаризм. Монетарна модель циклу М. Фрідмена.
71. Загальна характеристика інституціоналізму та основні етапи його розвитку.

72. Теорія стадій економічного росту У. Ростоу.
73. Концепції "індустріального", "нового індустріального" і "постіндустріального" суспільства.
74. Теорія "суспільного розвитку" Й. Шумпетера.
75. Футурологія та глобальне моделювання.
76. Сутність реформізму і ревізіонізму.
77. Соціал-реформістські моделі "змішаного економічного ладу".
78. Основні етапи становлення й розвитку економічної науки в СРСР.
79. Економічна думка за часів перехідного періоду 20-30-х років ХХ ст.
80. Розвиток радянської економічної думки у повоєнний період.
81. Консервативна неокласика. Неокласичні теорії економічного зростання (Р. Солоу, Я. Тінберген, Дж. Хікс).
82. Проблеми політичної економії капіталізму та соціалізму у працях радянських економістів в 60—90 рр. ХХ ст.
83. Внесок українських економістів у розвиток економічної теорії в період радянської доби і періоду незалежності.

4.3. Індивідуальні завдання

Не передбачено.

4.4. Перелік питань для підготовки до підсумкового контролю

1. Предмет історії економічних учень – процес виникнення, розвитку, зміни економічних систем і поглядів.
2. Історія політичної економії – основний розділ економічної історії та історії економічних учень.
3. Значення економічної історії та історії економічних учень для оволодіння культурою економічного мислення.
4. Основні етапи та особливості економічного розвитку стародавньосхідних країн. Економічна думка Стародавнього Сходу.
5. Економічна думка Античного світу. Економічні причини розквіту та занепаду країн Античного світу.
6. Економічні погляди Арістотеля.
7. Основні риси феодальної системи. Становлення і розвиток феодальних господарств і їх перебудова. Фома Аквінський та його внесок у розвиток економічних учень.
8. Економічна думка Середньовічної Русі. "Руська правда". Особливості господарського розвитку українських земель у другій половині XIV – на початку XV ст.
9. Меркантилізм. Економічна політика меркантилізму і сучасність.
10. Особливості розвитку меркантилізму в українській соціально- економічній думці кінця XVII – початку XVIII ст. Економічна політика Б. Хмельницького.
11. Зародження індустріального суспільства в країнах Західної Європи. Історичні умови виникнення і загальна характеристика класичної буржуазної політекономії. Мануфактура і промисловий капітал. У.Петті – основоположник класичної буржуазної політичної економії в Англії.
12. Господарство країн Європи та США у період генези індустріального суспільства. Економічні погляди фізіократів.
13. Структурні аспекти розвитку господарства Західної Європи. Економічна теорія А.Сміта і його вчення про поділ праці, вартість, прибуток, ренти і капітал.
14. Зміни в розвитку продуктивних сил Західної Європи в XVI – XVII ст. "Механізм ринку" та ідея "невидимої руки" А. Сміта.
15. Теорія виробництва У. Петті.
16. Вчення Д. Рікардо про прибуток, заробітну плату, земельну ренту.
17. Ф. Кене – основоположник вчення фізіократів.

18. Формування Д. Рікардо основної задачі політекономії.
19. Критика капіталізму та ідеалізація дрібного виробництва у працях Ж.Ш. Сімонді.
20. Економічне вчення П. Прудона.
21. Економічні погляди К. Родбертуса. Проблеми розподілу суспільного продукту.
22. Передумови трансформації класичної "буржуазної" політекономії на межі XVIII – XIX ст.
23. Економічні концепції Т. Мальтуса. Теорія народонаселення.
24. Синтез економічних теорій вартості, капіталу, прибутку, ренти в працях Д. Мілля.
25. Політична економія Ж.Б. Сея і його вчення про три фактори виробництва. Закон ринку.
26. Теорія "послуг" та "економічних гармоній" Ф. Бастіа.
27. Теорія національної економіки та протекціоналізму у працях Г. Кері.
28. "Нова історична школа" і її представники: Г. Шмоллер, К. Бюхер та Л. Brentano.
29. Формування неокласичних традицій у західній політекономії у другій половині XIX – поч. XX ст.
30. Виникнення маржиналізму. Австрійська школа граничної корисності.
31. Політична економія А. Маршалла.
32. Американська школа неокласиків.
33. Розвиток неокласичної традиції у працях А.С. Пігу та Р. Хоутрі.
34. Математична школа в політичній економії. Теоретичні моделі Л.М. Вальраса і В. Парето.
35. Перехід від капіталізму, основанийого на вільній конкуренції, до володарювання монополій. Теорії монополій та конкуренції.
36. Теорія суспільного розвитку Й. Шумпетера.
37. Загальні риси та відмінності класичної та неокласичної шкіл.
38. Загальні риси та відмінності теорій "граничної корисності", "граничної продуктивності".
39. Історичні умови виникнення утопічного соціалізму в Західній Європі (початок XIX ст.).
40. Концепція К.А. Сен-Сімона і його критика капіталізму.
41. Утопічний соціалізм як ідейне джерело марксизму.
42. Р. Оуен про перетворення суспільства.
43. Історична концепція Ш. Фур'є.
44. Соціалісти-рікардіанці про "справедливу" організацію суспільства.
45. Історичні умови зародження і початок формування марксистської політичної економії в 40-50-ті роки XIX ст.
46. Промисловий переворот і його наслідки для країн Західної Європи. Розробка К. Марксом і Ф. Енгельсом економічної теорії капіталізму.
47. Теоретичні проблеми "Капіталу" К. Маркса.
48. Розвиток В.І. Леніним марксистського економічного вчення.
49. Основні економічні ознаки форм монополістичних об'єднань.
50. К. Маркс про матеріальну основу економічних криз та особливості їх прояву в XX ст.
51. Наукове значення й місце марксизму в теорії економічної думки.
52. К. Маркс про "відкриття економічного закону руху сучасного суспільства".
53. Економічна думка в Росії на початку XIX ст.
54. Економічні погляди О.І. Герцена і М.П. Огарьова.
55. Внесок М.Г. Чернишевського в історію російської економічної думки.
56. Вплив народництва на розвиток капіталізму в Росії.
57. Дмитрієв В.К., Слуцький Є.Є. про використання математичних методів в економіці.
58. Політична економія в Росії у другій половині XIX – на початку XX ст.
59. Відображення економічного вчення К. Маркса у працях російських економістів.
60. Суспільно-економічна думка в Україні в дореформений період.

61. Пореформені соціал-економічні проблеми в журналі "Основа". Громада.
62. Соціально-економічні ідеї революційного народництва.
63. Розвиток політичної економії в Україні в останній третині XIX ст.
64. Економічні ідеї М.П. Драгоманова.
65. Антикріпосницькі ідеї в працях В.Н. Каразіна, А.О. Скальковського, Я.П. Козельського та Д.П. Журавського. Основні положення селянської реформи 1848 р. у Західній Україні та у 1861 р. в Росії.
66. Внесок М.І. Туган-Барановського у розвиток теоретичних проблем політичної економії.
67. Розвиток економічної думки в Галичині (В. Навроцький, О. Терлецький, М. Павлик, І. Франко).
68. Основні напрями розвитку економічної теорії на початку XX ст. та їх еволюція.
69. Світова економічна криза 1929-1939 рр.: причини і наслідки. Теоретична система та економічна програма Дж. М. Кейнса.
70. Неокейнсіанство і його розповсюдження у Західних країнах.
71. Кейнсіанська теорія і економічна політика.
72. Дж. М. Кейнс і неокейнсіанські моделі державного регулювання економіки.
73. Особливості американської і європейської тенденцій у сучасному кейнсіанстві.
74. Загальна характеристика неолібералізму і причини його виникнення.
75. Неолібералізм: лондонська, фрайбурзька, паризька та чиказька школи.
76. В. Ойкен і його концепція "ідеальних типів господарських систем". Економічний розвиток провідних країн світу наприкінці XIX – на початку XX ст.
77. Теорії "соціального ринкового господарства" та "сформованого суспільства".
78. Монетаризм. Монетарна модель циклу М. Фрідмена.
79. Загальна характеристика інституціоналізму та основні етапи його розвитку.
80. Теорія стадій економічного росту У. Ростоу.
81. Концепції "індустріального", "нового індустріального" і "постіндустріального" суспільства.
82. Теорія "суспільного розвитку" Й. Шумпетера.
83. Футурологія та глобальне моделювання.
84. Сутність реформізму і ревізіонізму.
85. Соціал-реформістські моделі "змішаного економічного ладу".
86. Основні етапи становлення й розвитку економічної науки в СРСР.
87. Економічна думка за часів перехідного періоду 20-30-х років XX ст.
88. Розвиток радянської економічної думки у повоєнний період.
89. Консервативна неокласика. Неокласичні теорії економічного зростання (Р. Солоу, Я. Тінберген, Дж. Хікс).
90. Проблеми політичної економії капіталізму та соціалізму у працях радянських економістів в 60—90 рр. XX ст.
91. Внесок українських економістів у розвиток економічної теорії в період радянської доби і періоду незалежності.

5. Критерії та система оцінювання результатів навчання

5.1. Політика курсу

Відвідування лекційних занять є добровільним, проте враховується при підсумковому контролі шляхом задавання додаткових запитань за відповідним матеріалом.

Відвідування семінарських занять є обов'язковим, їх пропуск автоматично знижує підсумкову оцінку за курсом, оскільки на відповідні семінари аспірант не отримує балів.

Політика академічної доброчесності визначається згідно з Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату в Таврійському національному університеті імені В.І. Вернадського.

5.2. Шкала та схема формування підсумкової оцінки Денна форма навчання

Поточний контроль									Підсумковий контроль	Сума
Розділ 1					Розділ 2					
C1.1	C1.2	C1.3	C1.4	P1	C2.1	C2.2	C2.3	P2	40	100
5	5	5	5	10	5	5	10	10		

C1.1, C2.3 – семінари до тем розділів
P1, P2 – реферати до розділів

Заочна форма навчання

Поточний контроль					Підсумковий контроль	Сума
Розділ 1			Розділ 2			
C1.2	C1.3		P1	C2.3	P2	40
10	10		10	10	20	

C1.1, C2.3 – семінари до тем розділів
P1, P2 – реферати до розділів

5.3. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
80-89	добре	B	вище середнього рівня
75-79	добре	C	загалом хороша робота
66-74	задовільно	D	непогано
60-65	задовільно	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
30-59	незадовільно	FX	необхідне перескладання
0-29	незадовільно	F	необхідне повторне вивчення курсу

6. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Не передбачено.

7. Рекомендовані джерела інформації Основні

1. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. / за ред. проф. С. І. Архієреєва, доц. Н. Б. Решетняк - Х.: НТУ «ХП», 2010. - 336 с.
2. Історія економіки та економічної думки: від ранніх цивілізацій до початку ХХст.: навч. посібн. / В.В. Козюк [та ін.]; за ред. В.В.Козюка, Л.А. Радіонової.- К.: Знання, 2011. - 582с.
3. Історія економіки та економічної думки: ХХ -початок ХХІ ст.: навч. посібн. / В.В. Козюк [та ін.]; за ред. В.В.Козюка, Л.А. Радіонової.- К.: Знання, 2011. -582с.
4. Історія економічних учень: Підр. / Л. Я. Корнійчук, Н. О. Татаренко, А. М. Поручник та ін.; За ред. Л. Я. Корнійчук, Н. О. Татаренко - К.:КНЕУ, 2001.
5. Історія економічних учень: Підручник./ За ред. В. Д. Базилевича.- К.: Зн. 2005.
6. Краус Н.М. Історія економіки та економічної думки: структурно- логічні схеми, таблиці, малюнки: навч. посіб./ Н.М. Краус — К. : «Центр учбової літератури», 2014.—504с.

7. Леоненко П. М, Юхименко П. І. Економічна історія. Навч. посібник. - К.: Знання-Прес, 2004.
8. О.В.Горбачевська, М.І.Хмельярчук, А.В.Стасишин Історія економіки та економічної думки у логічних схемах: навч.посібник / О.В.Горбачевська, М.І.Хмельярчук, А.В.Стасишин; за ред. к.ек.н, доц. О.В.Горбачевської. - К.: УБС НБУ, 2013.- 526 с.
9. Подолинський С. А. Вибрані твори / Упорядн. Л. Я. Корнійчук. - К.: КНЕУ, 2000.
10. Проскурін П. В. Історія економіки та економічних учень. Нариси економічної історії індустріальної цивілізації: Навч. посіб. - К.: КНЕУ, 2005.

Додаткові

1. Блауг М. Экономическая мысль в ретроспективе: Пер. с англ. - М: Дело Лтд, 1994.
2. Бродель Ф. Матеріальна цивілізація, економіка і капіталізм, XV- XVIII ст. -Т. 2: Ігри обміну. - К.: Основи, 1997.
3. Злупко С. М. Історія економічної теорії. - К.: Знання, 2005.
4. Корнійчук. Я. Історія економічної думки України: Навч. пос.- К.: КНЕУ, 2004.
5. Мак-Ніл Вільям. Піднесення Заходу. Історія людського суспільства. - К.: Ніка-Центр, 2002.
6. Маршалл А. Принципи економічної науки: Реф. підр. / Укладач Фещенко В. М. - К.: АДС «УМК Центр», 2001.
7. Новітня історія України (1900-2000): Підручник / А. Г. Слюсаренко, В. І. Гусев, В. М. Литвин та ін. - 2-ге вид., переробл. і доповн. - К.: Вища школа, 2002
8. Тимочко Я О. Економічна історія України. - К.: КНЕУ, 2005.
9. Туган-Барановський М. І. Політична економія. Курс популярний /Відп. ред. Т. І. Дерев'янкін. - К.: Наукова думка, 1994.
10. Фещенко В. М. Дослідження проблем становлення та розвитку ринкового господарства в працях економістів України другої половини XIX - початку XX ст. - К.: КНЕУ, 2003.

Інформаційні ресурси

1. Сервер Верховної Ради України [Електронний ресурс]. - Режим доступу з: <http://www.rada.gov.ua/>
2. Ліга Бізнес Інформ [Електронний ресурс]. - Режим доступу з: <http://www.liga.net/>
3. Нормативні акти України [Електронний ресурс]. - Режим доступу з:<http://www.nau.kiev.ua/>
4. Урядовий портал [Електронний ресурс]. - Режим доступу з: <http://www.kmu.gov.ua/>
5. Українське право[Електронний ресурс]. - Режим доступу з: <http://www.ukrpravо.com/>
6. Освітній портал «Економіка. Соціологія. Менеджмент» [Електронний ресурс]. - Режим доступу з: <http://www.ecsocman.edu.ru>
7. Інститут економіки перехідного періода [Електронний ресурс]. - Режим доступу з: <http://www.iet.ru>
8. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс] - Режим доступу з: <http://www.ukrstat.gov.ua>
9. Освітній портал «Экономическая школа» [Електронний ресурс]. - Режим доступу з: <http://www.economicus.ru>
10. Міжнародний центр перспективних досліджень [Електронний ресурс]. - Режим доступу з: <http://www.icps.kiev.ua>
11. Інститут економіки і прогнозування НАН України [Електронний ресурс]. - Режим доступу з: <http://www.ief.org.ua>
12. Бібліотека імені В.Вернадського. [Електронний ресурс]. - Режим доступу з: <http://www.nbu.gov.ua>